

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

CHRISTINE STIX-HACKL

12 päivänä heinäkuuta 2005¹

I Johdanto

1. Tämä parlamentin ja neuvoston välinen riita koskee eurooppaosuuskunnan perustamista. Parlamentti vaatii nyt käsiteltävässä kanteessaan EY 308 artiklan nojalla eurooppaosuuskunnan (SCE) säännöistä 22 päivänä heinäkuuta 2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1435/2003² (jäljempänä asetus) kumoamista. Siinä yhteydessä on lähtökohteisesti kyse siitä, voiko neuvosto toteuttaa lainsäädäntötoimia EY 308 artiklan nojalla ja millä edellytyksillä se voi niitä sen nojalla toteuttaa. Tätä taustaa vasten nyt käsiteltävän asian kohteena on jäljempänä lähinnä EY 95 artiklan tulkinta.

II Riidanalainen asetus

A Lainsäädäntömenettely

2. Komissio toimitti 6.3.1992 neuvostolle alkuperäisen eurooppaosuuskuntaa koskeneen ehdotuksensa.³ Tämän ehdotuksen oikeudellisena perustana oli EY:n perustamissopimuksen 100 a artikla eli EY 95 artiklaa edeltänyt määräys. Komissio hyväksyi 6.7.1993 parlamentin ensimmäisen käsittelyn jälkeen muutetun ehdotuksen⁴ ja toimitti sen neuvostolle.

3. Kun perustamissopimuksia muutettiin Maastrichtin sopimuksella ja Amsterdamin sopimuksella, oikeudelliseksi perustaksi vaihdettiin EY 95 artikla.⁵ Parlamentti vahvisti tämän oikeudellisen perustan omassa lausunnossaan.

1 - Alkuperäinen kieli: saksa.

2 - EUVL L 207, s. 1.

3 - KOM(91) 273 lopullinen (EYVL 1992, C 99, s. 14).

4 - KOM(93) 252 lopullinen (EYVL 1993, C 236, s. 17).

5 - KOM(93) 570 lopullinen sekä SEC(99) 581 lopullinen.

4. Keväällä 2002 neuvostossa käytiin keskusteluja, joiden yhteydessä oikeudelliseksi perustaksi muutettiin EY 308 artikla EY 95 artiklan sijasta. Tämän muutoksen vuoksi neuvosto päätti kuulla parlamenttia uudelleen.

5. Parlamentti antoi 14.5.2003 lausuntonsa, jossa vaadittiin, että oikeudelliseksi perustaksi muutettaisiin jälleen EY 95 artikla. Komissio yhtyi tähän parlamentin muutosvaatimuksista esittämissään näkemyksissä.

6. Neuvosto hyväksyi asetuksen virallisesti 22.7.2003, missä yhteydessä sen oikeudelliseksi perustaksi vahvistettiin EY 308 artikla.

B Asetuksen tarkoitus ja sisältö

7. Asetuksen johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa todetaan asetuksen tarkoituksesta seuraavaa: "Sisämarkkinoiden toteuttaminen sekä sen myötä taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen parantaminen koko yhteisössä edellyttävät paitsi kaupan esteiden poistamista myös tuotannon rakenteiden sopeuttamista yhteisön laajuisesti. Tätä var-

ten on välttämätöntä, että kaikenlaiset yritykset, joiden toiminta ei palvele pelkästään paikallisia tarpeita, voisivat suunnitella toimintansa uudelleenjärjestämistä ja toteuttaa sen yhteisön tasolla."

8. Johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

"Oikeudellinen ympäristö, jossa yritykset joutuvat yhteisössä toimimaan, perustuu edelleen pääasiassa kansalliseen lainsäädäntöön eikä sen vuoksi vastaa sitä taloudellista ympäristöä, jossa niiden olisi kehitettävä toimintaansa perustamissopimuksen 18 artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Tämä tilanne haittaa huomattavasti eri jäsenvaltioista olevien yhtiöiden ryhmitymien syntymistä."

9. Johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee, että yhteisön olisi annettava osuuskunnille, jotka ovat kaikissa jäsenvaltioissa yleisesti tunnustettu organisaatiomuoto, riittävät oikeudelliset välineet, joilla voidaan helpottaa osuuskuntien rajat ylittävän toiminnan kehittämistä.

10. Johdanto-osan 11 perustelukappaleessa kuvataan tilannetta seuraavasti:

"Kansalliset rajat ylittävää yhteisön osuuskuntien välistä yhteistyötä haittaavat tällä hetkellä oikeudelliset ja hallinnolliset vaikeudet, jotka olisi poistettava rajattomilta markkinoilta."

11. Johdanto-osan 12 perustelukappaleessa annetaan tietoja tämän tavoitteen saavuttamiseksi käytettävissä olevista keinoista:

"Yhteisiin periaatteisiin perustuvan mutta osuuskuntien erityispiirteet huomioonottavan osuuskuntien eurooppalaisen oikeudellisen muodon käyttöönottamisen avulla osuuskunnat voisivat toimia kansalliset rajat ylittäen koko yhteisön alueella tai osalla sitä."

12. Johdanto-osan 13 perustelukappaleessa nimetään tämän asetuksen pääasialliseksi tavoitteeksi "antaa eri jäsenvaltioissa asuville luonnollisille henkilöille tai eri jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti perustetuille oikeushenkilöille mahdollisuus perustaa SCE."

13. Johdanto-osan 16 perustelukappaleessa viitataan siihen, että asetuksen piiriin eivät kuulu vero-oikeus, kilpailuoikeus, immateriaalioikeus tai insolvenssioikeus.

14. Johdanto-osan 18 perustelukappaleessa selvennetään, miksi osa oikeudellisesta sääntelystä vahvistetaan viittaamalla kansalliseen lainsäädäntöön:

"Kansallisen yhtiöoikeuden keskinäisessä lähentämisessä on edistytty merkittävästi siten, että jäsenvaltiossa, jossa SCE:llä on sääntömääräinen kotipaikkansa, yhtiödirektiivien täytäntöönpanemiseksi annettuja säännöksiä voidaan soveltaa vastaavasti SCE:n osalta sellaisilla aloilla, joilla osuuskunnan toiminta ei edellytä yhtenäisiä yhteisön sääntöjä, koska sellaiset säännökset soveltuvat SCE:hen sovellettaviin järjestelyihin."

15. SCE:n ensisijaiseksi tavoitteeksi mainitaan 1 artiklan 3 kohdassa sen jäsenten tarpeiden tyydyttäminen ja/tai näiden taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kehittäminen.

16. Asetuksen 1 artiklan 5 kohdassa säädetään nimenomaisesti, että SCE on oikeushenkilö. Se rekisteröidään 18 artiklan mukaisesti.

17. Asetukseen sisältyy lisäksi säännöksiä pääomasta (3 ja 4 artikla), säännöistä (5 artikla), kotipaikasta ja sen siirtämisestä (6 ja 7 artikla), rekisteröinneistä ja julkistamisesta (11–13 artikla), jäsenyydestä (14–16 artikla), perustamistavoista ja erityisesti sulautumisesta ja osuuskunnan muuntamisesta SCE:ksi (2 ja 19–35 artikla), rakenteesta (36–63 artikla), arvopapereiden liikkeeseenlaskusta (64 artikla), ylijäämän käytöstä (65–67 artikla), tilinpäätöksestä ja konsolidoidusta tilinpäätöksestä (68–71 artikla) sekä purkamisesta, selvitysmenettelystä, maksukyvyttömyydestä ja maksujen lakkaamisesta (72–76 artikla).

SCE:n sääntömääräisen kotipaikan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustettua osuuskuntaa, jollei asetuksen säännöksistä muuta johdu.

21. Asetus koskee näin ollen tarkoituksensa ja sisältönsä perusteella tietyn yhtiömuodon eli eurooppaosuuskunnan (SCE) käyttöönottoa.

18. SCE:n erityisominaisuuksien osalta on korostettava, että 7 artiklan mukaan SCE:n sääntömääräinen kotipaikka voidaan siirtää ilman SCE:n purkautumista.

19. Sovellettavan lainsäädännön osalta 8 artikla on keskeinen säännös. Tässä säännöksessä vahvistetaan selkeä soveltamisjärjestys. Sen mukaan SCE:hen sovelletaan ensisijaisesti asetusta ja vasta sen jälkeen asianomaisen SCE:n sääntöjä – silloin, kun se asetuksessa nimenomaisesti sallitaan – ja kansallista oikeutta.

20. Asetuksen 9 artiklassa annetaan tietoja siitä, miten SCE:tä on kohdeltava jäsenvaltioissa. Sen mukaan SCE:tä on kohdeltava jokaisessa jäsenvaltiossa samalla tavoin kuin

III Oikeudenkäynti yhteisöjen tuomioistuimessa ja asianosaisten vaatimukset

22. Parlamentin kanne kirjattiin kirjaamon rekisteriin 15.10.2003. Yhteisöjen tuomioistuin salli presidentin määräyksellä, Espanjan kuningaskunnan ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan osallistuvan oikeudenkäyntiin väliintulijoina neuvoston vaatimusten tukemiseksi sekä komission parlamentin vaatimusten tukemiseksi.

23. Parlamentti vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan asetuksen ja pysyttämään sen vaikutukset voimassa siihen asti, kunnes asiaa koskeva sellainen uusi lainsäädäntö tulee voimaan, joka annetaan kohtuullisessa ajassa asianmukaista oikeudellista perustaa käyttäen, sekä velvoittamaan neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

24. Neuvosto vaatii kanteen hylkäämistä perusteettomana ja kantajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

IV Asianosaisten ja väliintulijoiden keskeiset lausumat

A Kantaja ja sitä tukevat väliintulijat

25. Parlamentti perustelee asetuksen kumoamista koskevaa vaatimustaan sillä, että neuvosto on antanut asetuksen EY 308 artiklan nojalla, vaikka se olisi pitänyt antaa EY 95 artiklan nojalla. EY 308 artiklassa edellytetään ainoastaan parlamentin kuulemistä, kun EY 95 artiklan mukaan on sovellettava EY 251 artiklassa tarkoitettua yhteispäätös-menettelyä.

26. Näin ollen EY 95 artikla on oikea oikeudellinen perusta SCE:n sääntöjen hyväksymiselle, koska asetuksella lähenetään jäsenvaltioiden säännöksiä SCE:n perustamisen mahdollistamiseksi. SCE:n oikeudellinen muoto on luonteeltaan eurooppalainen kotimainen yhtiö, koska sen yhteydessä viitataan kansalliseen lainsäädäntöön, jota sovelletaan tiettyjen siihen liittyvien seikkojen osalta.

27. Myös parlamenttia väliintulijana tukeva komissio puoltaa lainsäädännön lähentämisen käsitteen laajaa tulkintaa, jolloin se käsittäisi myös uusien säännösten antamisen eli myös kansallisen osuuskuntalainsäädännön täydentämisen SCE:n säännöillä. Se esittää, että kun otetaan huomioon asetuksen tarkoitus ja sisältö, se olisi pitänyt antaa EY 95 artiklan nojalla erityisesti sen vuoksi, että sillä edistetään sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa.

B Vastaaja ja sitä tukevat väliintulijat

28. Vastaajana oleva neuvosto puolustaa menettelyään sillä, että asetuksella otetaan käyttöön uusi oikeudellinen muoto. EY 95 artikla ei ole myöskään ainoa oikeudellinen perusta sisämarkkinoiden toteuttamiseksi. Ennalta ehkäisevä lainsäädännön lähentäminen on sallittua, mutta se edellyttää, että jäsenvaltiot kykenisivät toteuttamaan tällaisen toimenpiteen. Näin ei kuitenkaan ole, kun otetaan käyttöön rinnakkainen yhteisön rakenne.

29. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta tukee väliintulijana neuvoston vaatimuksia ja katsoo niin ikään, että EY 95 artikla ei voi olla asetuksen oikeudellisena perustana, koska jäsenvaltiot eivät voisi antaa tällaista lainsäädäntöä eikä

sillä myöskään poisteta mitään sisämarkkinoiden esteitä, jotka johtuvat jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten eroista. Tästä syystä asianmukainen oikeudellinen perusta on EY 308 artikla.

sen perusteella on tavoiteltu päämäärä, vaan sen on perustuttava objektiivisiin, tuomioistuimessa valvottavissa oleviin seikkoihin. Näihin seikkoihin kuuluvat erityisesti lainsäädäntötoimen tarkoitus ja sisältö.⁶

30. Espanjan kuningaskunta korostaa neuvoston vaatimuksia tukevana väliintulijana, että asetuksella käyttöön otettu SCE:n oikeudellinen muoto on uusi, eikä siinä sen vuoksi voida nojautua EY 95 artiklaan, koska kyseessä ei ole tässä säännöksessä tarkoitettu lainsäädännön lähentäminen.

A EY 308 artiklan soveltamisedellytykset

33. Io EY 308 artiklan sanamuodosta voidaan johtaa olennaiset edellytykset, joiden täytyessä sitä on sallittua käyttää oikeudellisenä perustana.

V Oikeudellinen arviointi

31. Oikeudellinen ongelma, joka tässä oikeudenkäynnissä on selvitettävä, koskee sitä, oliko riidanalaisen asetuksen antaminen EY 308 artiklan nojalla hyväksyttävää. Tästä syystä on ensin tutkittava tämän määräyksen soveltamisedellytykset. Tämän selvityksen perusteella on sen jälkeen tutkittava, olisiko asetus voitu antaa EY 95 artiklan nojalla.

34. Parlamentti on siinä yhteydessä perustellusti viitannut molempiin edellytyksiin: ensinnäkin siihen, että yhteisön toimi osoitautuu tarpeelliseksi yhteisön tavoitteen saavuttamiseksi yhteismarkkinoiden toiminnassa, ja toiseksi siihen, että EY:n perustamissopimuksessa ei ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista.

35. Siinä tunnustetaan siten yksiselitteisesti EY 308 artiklan toissijaisuus toisiin oikeudellisiin perustoihin, kuten esimerkiksi EY

32. Aluksi on todettava, että yhteisön toimivallan jakoa koskevan järjestelmän yhteydessä lainsäädäntötoimen oikeudellisen perustan valitseminen ei voi riippua yksinomaan siitä, mikä jonkin elimen vakaumus-

6 – Asia 45/86, komissio v. neuvosto, tuomio 26.3.1987 (Kok. 1987, s. 1493, Kok. Ep. IX, s. 55, 11 kohta) ja asia C-300/89, komissio v. neuvosto, tuomio 11.6.1991 (Kok. 1991, s. I-2867, Kok. Ep. XI, s. I-211, 10 kohta).

95 artiklaan nähden. Yhteisöjen tuomioistuin on korostanut tätä vakiintuneessa oikeuskäytännössään, jonka mukaan EY 308 artiklan käyttö toimen oikeudellisena perustana on perusteltua ainoastaan, jos perustamissopimuksen missään muussa määräyksessä ei anneta yhteisön toimielimille tämän toimen toteuttamiseen tarvittavaa toimivaltaa.⁷

1. EY 95 artiklan toissijaisuus

37. EY 95 artiklassa viitataan sen nojalla annetun lainsäädäntötoimen tavoitteiden toteuttamisen osalta EY 14 artiklaan eli sisämarkkinoihin. EY 95 artikla ei kuitenkaan missään tapauksessa ole ainoa määräys, joka koskee sisämarkkinoiden tavoitteiden toteuttamista tai, kuten neuvosto asian ilmaisee, se ei sisällä yksinomaista toimivaltaa sisämarkkinoiden sääntelemiseen.

B EY 95 artiklan soveltamisedellytykset

36. EY 95 artiklan käyttäminen oikeudellisenä perustana on mahdollista ainoastaan silloin, jos siinä mainitut edellytykset, sellaisena kuin niitä oikeuskäytännössä tulkitaan, täyttyvät. Tässä tapauksessa ovat kyseessä sen 1 kohdassa mainitut edellytykset eli se, että kyseessä ovat sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevat toimenpiteet lainsäädännön lähentämiseksi. Tähän on lisättävä ilmaisusta ”jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä” ilmenevä toissijaisuus erityisiin yhdenmukaistamista koskeviin toimivaltuuksiin nähden.

38. EY 95 artikla ei ole asianmukainen oikeudellinen perusta ainoastaan silloin, jos toteutettavalla lainsäädäntötoimella vasta ”toissijaisesti” yhdenmukaistetaan markkinaolosuhteita yhteisössä,⁸ vaan myös silloin, kun sovelletaan jotain erityisistä yhdenmukaistamissäännöksistä.

39. Näihin EY 95 artiklaan nähden ensisijaisesti sovellettaviin määräyksiin kuuluvat myös määräykset, jotka koskevat yhteensovittamiseen liittyviä valtuuksia perusvapauksien alalla.

7 - Edellä alaviitteessä 6 mainitussa asiassa komissio v. neuvosto annetun tuomion 13 kohta; asia C-295/90, parlamentti v. neuvosto, tuomio 7.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4193, Kok. Ep. XIII, s. I-1, 11 kohta); asia C-350/92, Espanja v. neuvosto, tuomio 13.7.1995 (Kok. 1995, s. I-1985, 26 kohta) ja asia C-15/00, komissio v. EIP, tuomio 10.7.2003, Kok. 2003, s. I-7281).

8 - Asia C-70/88, parlamentti v. neuvosto, tuomio 4.10.1991 (Kok. 1991, s. I-4529, Kok. Ep. X, s. 443, 17 kohta) ja asia C-155/91, komissio v. neuvosto, tuomio 17.3.1993 (Kok. 1993, s. I-939, Kok. Ep. XIV, s. I-61, 19 kohta).

40. Koska SCE:istä annettu asetus sisältää lainsäädäntötoimen tiettyä osuuskunnan muotoa koskevia yhtiöoikeudellisia säännöksiä, tässä yhteydessä tulee ensisijaisesti kysymykseen EY 44 artikla.

misvapauden esteitä, ei kuitenkaan palvelujen vapauden esteitä. Mikäli lainsäädäntötoimella siis pyritään tällaisten esteiden poistamiseen osuuskuntien toimintaa varten, EY 44 artiklaa ei voida soveltaa.

41. Tätä määräystä voidaan käyttää kansallisia yhtiöoikeuden säännöksiä lähennettäessä. Näin ollen tämän määräyksen nojalla olisi mahdollista yhdenmukaistaa myös kansallista osuuskuntalainsäädäntöä, ja EY 44 artiklan nojalla annettava lainsäädäntötoimi voisi sisältää myös sellaisia säännöksiä, jotka koskevat perustamista tai hallussa olevaa pääomaa, kuten asetuksessa.

44. Kun SCE:n kotipaikkaa ja sen siirtämistä koskevat säännökset liittyvät sijoittautumisvapauteen, muilla asetuksen säännöksillä ylitetään tämän perusvapauden soveltamisala ja pyritään poistamaan myös muiden vapauksien esteet EY 14 artiklan mukaisesti.

42. Edellytyksenä oleva yhteensovittaminen muodostaa kuitenkin samalla rajoituksen nimenomaan uusien yhtiöoikeudellisten muotojen käyttöönotolle. Niitä koskevia lainsäädäntötoimia ei siis voida toteuttaa EY 44 artiklan nojalla.⁹

45. Koska kantaja ei kuitenkaan perustele vaatimustaan sillä, että EY 44 artikla olisi pitänyt valita oikeudelliseksi perustaksi, ei ole tarpeen tutkia käytännössä tarkemmin sitä, olisiko asetus voitu antaa EY 44 artiklan nojalla.

43. Lisärajoitus EY 44 artiklan soveltamiselle on se, että tämän määräyksen nojalla on mahdollista poistaa ainoastaan sijoittautu-

46. Kaiken kaikkiaan on siis todettava, että EY 95 artiklalla on merkitystä myös yhtiöoikeuden kannalta ja sellaisen yhdenmukaistamisen kannalta, joka ei kuulu EY 44 artiklan soveltamisalaan.

9 – Deckert/Lilienthal, "Die Rechtsetzungskompetenzen der EG im Privatrecht", julkaisussa *Europäisches Wirtschafts- & Steuerrecht* 1999, s. 121 (erityisesti s. 123 ja sitä seuraavat sivut) ja Troberg/Tiedje, Rz. 27 zu Artikel 44; aA Trüte, julkaisussa *Das System der Rechtsetzungskompetenzen der Europäischen Gemeinschaft und der Europäischen Union*, 2002, s. 231 ja sitä seuraavat sivut.

2. EY 95 artiklan tavoite: sisämarkkinoiden toteuttaminen ja toiminta

47. Lainsäädäntötoimia voidaan toteuttaa EY 95 artiklan nojalla ainoastaan silloin, jos niiden kohteena on sisämarkkinoiden toteuttaminen ja toiminta. Lisäksi on huomattava, että tämä peruste liittyy yhdenmukaistamistoimenpiteeseen eikä, kuten EY 95 artiklan sanamuodosta voitaisiin päätellä, jäsenvaltioiden lähennettäviin säännöksiin. Tämä ilmenee myös yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, jonka mukaan "kyseisessä määräyksessä tarkoitetut toimenpiteet on tarkoitettu sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevien edellytysten parantamiseen, ja niillä on tosiasiallisesti oltava tämä tarkoitus edistämällä tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen tai palvelujen tarjoamisen vapauteen kohdistuvien esteiden taikka kilpailun vääristymien poistamista".¹⁰

48. Tilanne olisi tällainen siinä tapauksessa, että riidanalaisella asetuksella poistettaisiin tai vähennettäisiin jäsenvaltioiden lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten välisiä sellaisia eroja, joilla saatetaan loukata perusvapauksia ja vaikutettaisiin tällä tavoin välittömästi sisämarkkinoiden toimintaan.¹¹

49. Asetuksen johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee, että oikeudellinen ympäristö, jossa yritykset joutuvat yhteisössä toimimaan, perustuu edelleen pääasiassa kansalliseen lainsäädäntöön ja että tämä tilanne haittaa huomattavasti eri jäsenvaltioista olevien yhtiöiden ryhmittymien syntymistä.

50. Johdanto-osan 11 perustelukappaleessa selvennetään jäsenvaltioiden tilannetta siten, että kansalliset rajat ylittävää yhteisön osuuskuntien välistä yhteistyötä haittaavat tällä hetkellä oikeudelliset ja hallinnolliset vaikeudet, jotka olisi poistettava.

51. Tällaisia esteitä voitaisiin varmaankin vähentää myös direktiivillä, jolla lähennettäisiin jäsenvaltioiden osuuskuntalainsäädännön säännöksiä, kuten yhtiöoikeudelle on tyypillistä. Osuuskuntalainsäädännön lähentämistä koskeva direktiivi pitäisi tosin antaa EY 95 artiklan nojalla ainoastaan siinä tapauksessa, että mitään erityistä yhdenmukaistamismääräystä ei voitaisi soveltaa.

52. Asetuksella voitaisiin sitä vastoin korvata osuuskuntia koskevat kansalliset oikeussäännöt yhtenäisillä koko yhteisössä sovellettavilla säännöksillä. Kuten parlamentti ja

10 - Asia C-491/01, BAT, tuomio 10.12.2002 (Kok. 2002, s. I-11453, 60 kohta).

11 - Edellä alaviitteessä 10 mainitussa asiassa BAT annetun tuomion 60 kohta ja asia C-210/03, Swedish Match, tuomio 14.12.2004 (Kok. 2004, s. I-11891).

komissiokin toteavat, näin ei ole riidanalaisessa asetuksessa menetelty.

53. Parlamentti on perustellusti viitannut siihen, että EY 95 artiklan nojalla voidaan antaa myös asetuksia. Siitä ei tosin voida päätellä, että asetuksen säännökset ovat siten automaattisesti myös lainsäädännön lähentämistä koskevia toimenpiteitä, jotka täyttävät EY 95 artiklassa asetetut edellytykset.

54. Tässä tapauksessa asetuksen valitsemisen lainsäädäntötoimen muodoksi johtuu siitä, että direktiivi olisi pitänyt panna täytäntöön vasta kansallisessa lainsäädännössä. Tämä olisi puolestaan johtanut lukuihin täytäntöönpanosäännöksiin,¹² jotka olisivat olleet voimassa vain kunkin jäsenvaltion alueella. Tällä tavoin etuja, jotka ovat saavutettavissa asetuksella, ei olisi läheskään saavutettu. Asetuksella voidaan luoda yhtenäistä, välittömästi sovellettavaa oikeutta. Asetuksella, jolla otetaan käyttöön uusi oikeudellinen muoto, yhteisön lainsäätävä kykenee siis ratkaisemaan tällaiset alueelliset ongelmat.¹³

55. Pitää paikkansa, että asetuksella edistetään yleisesti sisämarkkinoiden toteuttamista, mutta toisin kuin oikeudenkäynnissä on esitetty, tämä ei yksin riitä siihen, että olisi sallittua käyttää oikeudellisenä perustana EY 95 artiklaa. Tällainen ”edistäminen” olisi mahdollista myös muiden lainsäädäntöä lähentävien toimenpiteiden avulla.

3. Jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentäminen

56. Edellytyksestä, jonka mukaan viittaaminen EY 95 artiklaan edellyttää sitä, että lainsäädäntötoimella pyritään lainsäädännön lähentämiseen, on todettava, että tämän edellytyksen noudattamiselle on annettava suuri merkitys sen vuoksi, että jäsenvaltiot halusivat ”perustamissopimusten vaalijoina” ottaa sillä käyttöön lisäedellytyksen yhteisön lainsäädäntöä koskevalle toimivallalle, sillä EY:n perustamissopimuksen 100 a artiklaa koskeneeseen komission ehdotukseen sitä ei vielä sisällynyt, vaikka siinä mainittiin muitakin keinoja sisämarkkinoiden toteuttamiseksi.

57. EY 95 artiklaa ei kuitenkaan saa myöskään tulkita liian suppeasti. Kuten parlamentti ja neuvosto yhtäpitävästi esittävät, tämä oikeudellinen perusta mahdollistaa näet myös niin sanotun ennakoivan lainsäädä-

12 – Wahlers, ”Art. 100a EWGV – Unzulässige Rechtsgrundlage für den geänderten Vorschlag einer Verordnung über das Statut der Europäischen Aktiengesellschaft?”, julkaisussa *Aktiengesellschaft* 1990, s. 448 (erityisesti s. 451).

13 – Edellä alaviitteessä 9 mainittu Trübe, s. 205 ja 208. Vrt. myös asia C-9/93, IHTI, tuomio 22.6.1994 (Kok. 1994, s. I-2789, Kok. Ep. XV, s. I-265, 58 kohta).

dännön lähentämisen eli toimenpiteiden hyväksymisen, ilman että jäsenvaltioissa olisi olemassa vastaavia säännöksiä, joita niillä pitäisi lähentää.

siten pohjimmiltaan juuri siihen saakka sovelletun lainsäädännön muuttamiseen; tästä ei ole kuitenkaan nyt käsiteltävässä asiassa kysymys.

58. Tämän näkemyksen osoittaa oikeaksi myös yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö. Siinä on katsottu, että "vaikka EY 95 artiklan käyttö oikeudellisena perustana on mahdollista silloin, kun pyritään ehkäisemään sellaisten tulevien kaupan esteiden syntymistä, jotka saattavat aiheutua jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön eriytymisestä, tällaisten esteiden syntymisen on oltava todennäköistä, ja kyseisen toimenpiteen tarkoituksena on oltava niiden ehkäiseminen".¹⁴

59. EY 95 artiklassa tarkoitetun lainsäädännön lähentämisen tavoitteena on oikeusjärjestysten lähentäminen.

60. Tästä seuraa samalla, että lainsäädännön lähentämistoimi ei edellytä sitä, että kansalliset säännökset korvataan yhteisön lainsäädäntötoimen säännöksillä. Kaiken kaikkiaan lainsäädännön lähentämistä koskevan direktiivin täytäntöönpano johtaa kyllä myös siihenastisen yhteisön oikeutta vastaamattoman kansallisen oikeuden muuttamiseen ja

61. EY 95 artiklan nojalla on tosin mahdollista paitsi lähentää kansallista oikeutta suppeammassa merkityksessä myös yhtenäistää asianomainen ala. Tällaisen menettelyn sallittavuus on perusteltavissa sillä, että EY 95 artiklan nojalla voidaan ensinnäkin antaa oikeudellisena muotona direktiivien lisäksi myös asetuksia, ja toiseksi lainsäädännön yhtenäistämisen ja suppeammassa merkityksessä ymmärretyн lainsäädännön lähentämisen välillä on tarkalleen ottaen vain asterero. Myös lainsäädännön yhtenäistäminen vaikuttaa näet oikeusjärjestyksiä lähentävästi ja nimenomaan äärimmäisessä muodossaan. Tähän oikeudenkäyntiin sovellettuna kyseessä olisi esimerkiksi yhtenäisen osuuskuntalainsäädännön antaminen.

62. Nyt käsiteltävä asia koskee sitä, onko EY 95 artikla asianmukainen oikeudellinen perusta myös lainsäädäntötoimille, joilla annetaan kansallisen oikeuden rinnalla sovellettaviksi tiettyjä säännöksiä eli täydennetään kansallista oikeutta, ja mikäli näin, millä edellytyksillä se on asianmukainen oikeudellinen perusta.

63. Näin ollen on käsiteltävä oikeudellista ongelmaa, joka liittyy siihen, onko EY

¹⁴ - Edellä alaviitteessä 7 mainitussa asiassa Espanja v. neuvosto annetun tuomion 35 kohta; asia C-376/98, Saksa v. parlamentti ja neuvosto, tuomio 5.10.2000 (Kok. 2000, s. I-8419, 86 kohta); asia C-377/98, Alankomaat v. parlamentti ja neuvosto, tuomio 9.10.2001 (Kok. 2001, s. I-7079, 15 kohta) ja edellä alaviitteessä 10 mainitussa asiassa BAT annetun tuomion 61 kohta.

95 artiklan nojalla mahdollista ottaa käyttöön täysin uusia oikeudellisia muotoja, kuten yhtiöoikeuteen liittyviä muotoja.

4. Uusien oikeudellisten muotojen käyttöönotto

64. Ensi vaiheessa on tutkittava perustavanlaatuista kysymystä siitä, onko EY 95 artikla hyväksyttävä oikeudellinen perusta myös uuden oikeudellisen muodon käyttöönotolle. Tähän liittyen on tutkittava, olisiko asetus, jolla SCE otettiin oikeudellisena muotona käyttöön, voitu antaa EY 95 artiklan nojalla.

a) EY 95 artiklan hyväksyttävyyttä oikeudellisena perustana koskeva kysymys yleisellä tasolla

65. Jotta kyettäisiin vastaamaan siihen, onko uusien oikeudellisten muotojen käyttöönotto EY 95 artiklan nojalla annetulla lainsäädäntötoimella hyväksyttävissä vai tulee ko oikeudellisena perustana kyseeseen ainoastaan EY 308 artikla, on lähtökohdaksi otettava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee uusien oikeuksien käyttöönottoa henkistä omaisuutta koskevassa lainsäädännössä.

66. Yhteisöjen tuomioistuin on korostanut, että yhteisö voi EY 308 artiklan nojalla luoda uusia oikeuksia, jotka menevät kansallisten oikeuksien edelle.¹⁵ Tämä koski yhteisön tavaramerkistä 20 päivänä joulukuuta 1993 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 40/94¹⁶ käyttöön otettuja oikeuksia.

67. Oikeuskäytännöstä voidaan tosin johtaa se yleinen toteamus, että yhteisön lainsäädännössä määritettyjä oikeudellisia institutioita tai oikeudellisia muotoja käyttöön otettaessa on käytettävä oikeudellisena perustana EY 308 artiklaa.

68. Vastaavasti oikeuskirjallisuudessa uusien oikeuksien käyttöönottoa henkisen omaisuuden alalla pidetään ainoastaan yhtenä mahdollisena esimerkkinä yhteisön oikeudessa määritettyjen oikeudellisten muotojen käyttöönotosta. Tämän lisäksi suurimmaksi osaksi¹⁷ katsotaan, että nimenomaan eurooppalaisen yhtiömuodon käyttöönotto ei ole sallittua EY 95 artiklan nojalla

15 – Lausunto 1/94, 15.11.1994 (Kok. 1994, s. I-5267, 59 kohta) sekä edellä alaviitteessä 7 mainitussa asiassa Espanja v. neuvosto annetun tuomion 23 ja 27 kohta ja alaviitteessä 14 mainitussa asiassa Alankomaat v. parlamentti ja neuvosto annetun tuomion 24 kohta.

16 – EYVL L 11, s. 1.

17 – Dashwood, "The Limits of European Community Powers", julkaisussa *European Law Review* 1996, s. 113 (erityisesti s. 120) ja Müller-Graff, "Die Rechtsangleichung zur Verwirklichung des Binnenmarktes", julkaisussa *Europarecht* 1989, s. 107 (erityisesti s. 129); vrt. myös Tietje julkaisussa Grabitz/Hill, *Kommentar*, "Art. 95 EGV", 52 kohta.

annetulla lainsäädäntötoimella. Esimerkkinä mainitaan siinä yhteydessä eurooppayhtiö (SE).¹⁸

nimenomaan sen vuoksi, että jäsenvaltiot noudattavat näitä yhtenäisiä yhteisön oikeussääntöjä.

69. Parlamentin vastaväite, jonka mukaan oikeuskäytäntö koskee henkisen omaisuuden oikeusala ja henkisellä omaisuudella on EY 295 artiklan vuoksi erityisasema, ei vakuuta.

70. Ensinnäkään EY 295 artikla ei koske ainoastaan immateriaalioikeuksia, kuten tiettyjä henkiseen omaisuuteen liittyviä oikeuksia. Toiseksi tällä määräyksellä on itsellään kyseisellä oikeuden alalla ainoastaan vähäinen merkitys.¹⁹ Esimerkiksi vastaavaan omistusoikeuksien käyttämiseen sovelletaan kiistatta perustamissopimusta eli primäärioikeuden muita määräyksiä.

71. Oikeuskäytännöstä ei voida johtaa oikeudellisen perustan hyväksyttävyyden osalta selkeää eroa, joka vallitsisi yhtäältä lähentämisellä ja toisaalta uusien oikeudellisten muotojen käyttöönotolla toteutettavan yhdenmukaistamisen välillä. Kuten parlamentti perustellusti esittää, riidanalaisella asetuksella käyttöön otettu uusi oikeudellinen ympäristö edistää lisäksi lähentämistä

72. Vastakkainen näkemys,²⁰ jonka mukaan EY 95 artikla kattaa kuitenkin myös uusien oikeudellisten muotojen käyttöönoton, perustuu muun muassa siihen, että tämän määräyksen nojalla toteutettavan toimen oikeudellisena muotona voi olla direktiivin lisäksi myös asetus. Tätä vastaan on tosin todettava, että siitä, että asetus on oikeudellisena muotona mahdollinen, ei vielä välttämättä voida päätellä, että myös uusien yhteisön oikeudellisten muotojen käyttöönotto tämän määräyksen nojalla voidaan hyväksyä, koska asetuksia tarvitaan myös muiden tavoitteiden saavuttamiseen, kuten esimerkiksi kansallisen osuuskuntalainsäädännön korvaamiseen yhtenäisellä yhteisön osuuskuntalainsäädännöllä, ilman että käyttöön otettaisiin uusi yhteisön oikeuteen perustuva oikeudellinen muoto.

73. Vaikka uusien yhteisön oikeuteen perustuvien oikeudellisten muotojen käyttöön ottaminen kotimaisten oikeudellisten muotojen rinnalle ei siis kuulu EY 95 artiklan soveltamisalaan, sellaisten oikeudellisten muotojen oikeudellinen tilanne, jotka eivät

18 - Herrfeld, Schwarze (toim.), *EU-Kommentar*, "Artikel 95 EGV", 23 kohta; Schwartz, "30 Jahre EG-Rechtsangleichung", julkaisussa *Eine Ordnungspolitik für Europa, Festschrift von der Groeben*, 1987, s. 330 (erityisesti s. 365) ja edellä alaviitteessä 17 mainittu Tietje, 52 kohta.

19 - Yhdistetyt asiat C-92/92 ja C-326/92, Collins, tuomio 20.10.1993 (Kok. 1993, s. I-5145, Kok. Ep. XIV, s. I-385).

20 - Ks. Pipkorn/Bardenhewer-Rating/Taschner, toim. Groeben/Schwarze, julkaisussa *EU-/EG-Vertrag Kommentar*, 6. painos, "Artikel 95 EG", 41 kohta, sekä Leible, Streinz/Ohler/Burgi (toim.), *EU/EGV: Vertrag über die Europäische Union und Vertrag zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft*, 2003, "Art. 95 EGV", 29 kohta, joka edustaa komission näkemystä. Vrt. edellä alaviitteessä 9 mainittu Trübe, s. 268, joka kuitenkin tiettyjen seikkojen osalta, erityisesti kansallisella lainsäädännöllä tehtävän täydennyksen osalta, asettaa EY 44 artiklan etusijalle.

ole voimassa kansallisista säännöksistä riippumatta,²¹ tai sellaisten oikeuksien oikeudellinen tilanne, joita suojellaan kansallisesta lainsäädännöstä riippumatta,²² ei ole yhtä selvä. Erityisesti jää avoimeksi, missä kulkee raja varsinaisten tai aivan uusien oikeudellisten muotojen ja sellaisten uusien oikeudellisten muotojen välillä, joita myös kansallinen lainsäädäntö koskee.

74. Sitä, onko EY 95 artikla asianmukainen oikeudellinen perusta, on siis aina tutkittava konkreettisen lainsäädäntötoimen perusteella, tarvittaessa riidanalaisen asetuksen mukaisesti. Siinä yhteydessä on erityisesti selvitettävä, mihin edellä mainituista kahdesta käyttöön otettujen uusien oikeudellisten muotojen ryhmästä SCE kuuluu.

b) Erityinen arviointi siitä, onko EY 95 artikla hyväksyttävä oikeudellinen perusta asetukselle

75. SCE:n arvioinnin osalta on aluksi viitattava siihen, ettei sen luonnehdinta, joka on ymmärrettävä kuvaukseksi, voi olla ratkaiseva. Se, onko SCE esimerkiksi todellisuudessa ”luonteeltaan eurooppalainen kotimainen yhtiö”, kuten komissio ja parlamentti väittävät, voidaan siis jättää taka-alalle.

Lisäksi ammattikirjallisuudessa esitetään pikemminkin se näkemys, että kyseessä on euroopanlaajuinen yhtiömuoto,²³ eurooppalainen oikeudellinen muoto,²⁴ Euroopan yhteisön oikeuden oikeushenkilö²⁵ tai ylikansallinen yhtiörakenne.²⁶ Asetuksen sääntelysisältö näin ollen ratkaisee.

76. Kuten jo yleisesti sen kysymyksen tutkiminen, onko hyväksyttävää ottaa uusia oikeudellisia muotoja käyttöön EY 95 artiklan nojalla, myös riidanalaisen asetuksen oikeudellinen tutkiminen pitäisi suorittaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella.

77. Arvioidessaan sitä, onko oikeuden käyttöön ottamista koskevalle lainsäädäntötoimelle valittu oikeudellinen perusta hyväksyttävä, yhteisöjen tuomioistuimelle on ollut ratkaisevaa, että ”ne patentit, joiden myöntämisestä direktiivissä säädetään, ovat kansallisia patentteja, jotka myönnetään jäsenvaltioissa sovellettavien menettelysääntöjen mukaisesti – –. Koska direktiivin tarkoituk-

21 – Vrt. Ehlermann, ”The Internal Market Following the Single European Act”, julkaisussa *Common Market Law Review* 1987, s. 361 (erityisesti s. 385).

22 – Arnulf/Dashwood/Ross/Wyatt, *European Union Law*, 4. painos, 2000, s. 521.

23 – Snaith, ”Das anwendbare Recht”, julkaisussa Reiner Schulze (toim.), *Europäische Genossenschaft*, 2004, s. 25.

24 – Reiner Schulze, ”Einführung: Die Verordnung über das Statut der Europäischen Genossenschaft (SCE)”, julkaisussa Reiner Schulze (toim.), *Europäische Genossenschaft*, 2004, s. 1 (erityisesti s. 2) ja edellä alaviitteessä 12 mainittu Wahlers, s. 451.

25 – Edellä alaviitteessä 24 mainittu Schulze, s. 4.

26 – Edellä alaviitteessä 23 mainittu Snaith, s. 19 (erityisesti s. 38).

sena tai vaikutuksena ei ole ollut yhteisöpatentin luominen, sillä ei luoda uutta oikeutta sillä tavalla, että oikeudellisenä perustana olisi pitänyt käyttää perustamissopimuksen 235 artiklaa".²⁷

voisivat puoltaa sitä, että EY 95 artikla valittaisiin oikeudelliseksi perustaksi, vaikka SCE:tä pidetäänkin uutena oikeudellisenä muotona.

78. Toisin kuin kyseiset oikeudet, riidanalaisella asetuksella perustetut osuuskunnat eivät kuitenkaan ole kotimaisia osuuskuntia, jotka olisi perustettu kansallisen lainsäädännön perusteella, vaan pikemminkin sovellettavien asetuksen säännösten perusteella perustettuja osuuskuntia.

c) Perustelut EY 95 artiklan käyttämiselle

79. Tässä yhteydessä arvokas tieto sisältyy asetuksen johdanto-osan 14 perustelukappaleeseen, jossa korostetaan SCE:n "erityistä yhteisöllistä luonnetta".

82. Sitä, että EY 95 artiklaa pitäisi sittenkin käyttää oikeudellisenä perustana, voisi kuitenkin puoltaa se, että asetukseen ei sisälly täydellistä oikeudellista ympäristöä tai, kuten parlamentti sen muotoilee, SCE voidaan perustaa vain soveltamalla samanaikaisesti kansallista lainsäädäntöä.

80. Yhteisön lainsäätäjä on johdanto-osan 12 perustelukappaleessa vieläkin selväsanaisempi ja mainitsee nimenomaisesti "yhteisiin periaatteisiin perustuvan mutta osuuskuntien erityispiirteet huomioonottavan osuuskuntien eurooppalaisen oikeudellisen muodon käyttöönottamisen - -".

83. SCE on kansallisen oikeuden mukaisesti perustettuihin osuuskuntiin nähden itsenäinen. Parhaassakin tapauksessa tämä on kuitenkin vain muodollisesti selvää. Aineellisesti se ei ole niin yksiselitteistä, koska SCE:hen sovelletaan myös kansallisen osuuskuntalainsäädännön säännöksiä.

81. Parlamentti ei kiistä myöskään sitä, että asetuksella otetaan joka tapauksessa käyttöön uusi oikeudellinen muoto. Tästä syystä on tutkittava tarkemmin, mitkä perustelut

84. Asetuksen useissa kohdissa viitataan näet kansalliseen lainsäädäntöön ja sääde-

²⁷ - Edellä alaviitteessä 14 mainitussa asiassa Alankomaat v. parlamentti ja neuvosto annetun tuomion 25 kohta.

tään, että sitä sovelletaan laajoihin SCE:tä koskeviin asioihin.²⁸ mainittakoon esimerkiksi rekisteröimistä (11 artikla) ja asiakirjojen julkistamista (12 artikla) koskevat säännökset sekä säännökset, jotka koskevat sulautumista (28 artikla).

85. Pitää siis paikkansa, että asetuksessa säädetään joistain näkökohdista siten, että siinä viitataan kansalliseen lainsäädäntöön. Asetukseen ei kuitenkaan sisälly nimenomaisesti säännöstä, jossa yksiselitteisesti säädettäisiin kulloinkin sovellettavan lainsäädännön soveltamisjärjestyksestä: 8 artiklassa säädetään lisäksi selvästi, että asetus on ensisijainen.²⁹

86. Asetuksen olennaisiin osiin sisältyy tosin aidosti uusia säännöksiä. Tämä koskee lähinnä SCE:n perustamista koskevia säännöksiä ja nimenomaan täysin uuden SCE:n perustamista eli ilman sulautumista tai olemassa olevan oikeushenkilön muuttamista tapahtuvaa perustamista.³⁰

87. Riidanalaisella asetuksella otettiin siis käyttöön uusi oikeudellinen muoto eli SCE. Kuten neuvosto ja parlamentti ovat yhtäpitävästi todenneet, asetuksella otetaan siten

käyttöön kansallisille rakenteille rinnakkainen yhteisön rakenne.

88. Se, että SCE otetaan käyttöön osuuskuntien kansallisten oikeudellisten muotojen rinnalle, ilmenee erityisesti 9 artiklasta. Sen mukaan SCE:tä on lähtökohtaisesti kohdeltava samalla tavoin kuin SCE:n sääntömääräisen kotipaikan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustettua osuuskuntaa.

89. Asetuksen säännökset täydentävät siten kansallisia oikeussääntöjä. Näin ollen SCE:itä on arvioitava täysin uusina rakenteina, vaikka aika ajoin viitataankin kansalliseen lainsäädäntöön. Tämä johtaa kuitenkin siihen, että EY 95 artikla ei ole oikeudellisenä perustana riittävä.³¹

90. Korostettakoon lopuksi, että asetuksella ei muuteta kansallista osuuskuntalainsäädäntöä. SCE:n oikeudellisella muodolla ei nimenomaan korvata kansallisen osuuskuntalainsäädännön oikeudellisia muotoja, vaan se on erilainen kuin ne ja täydentää niitä.³²

28 – Edellä alaviitteessä 23 mainittu Snaith, s. 40 ja sitä seuraavat sivut.

29 – Tähän viittaa myös edellä alaviitteessä 23 mainittu Snaith, s. 19.

30 – Parléani, "Le règlement relatif à la société coopérative européenne, et la subtile articulation du droit communautaire et des droits nationaux", julkaisussa *Revue des sociétés* 2004, s. 74 (erityisesti s. 87).

31 – Ks. tästä edellä alaviitteessä 12 mainittu Wahlers, s. 454.

32 – Edellä alaviitteessä 24 mainittu Schulze, s. 1.

91. Lisäksi tässä oikeudenkäynnissä on käytettävä perustelua, jonka mukaan EY 95 artiklan nojalla voidaan toteuttaa ainoastaan sellaisia lainsäädäntötoimia, joita myös jäsenvaltio voisi toteuttaa. Tällainen perustelu on löydettävissä eri muodoissaan myös oikeuskirjallisuudesta.³³

92. Parlamentti katsoo muun muassa, että lainsäädännön lähentäminen voi liittyä myös siihen, että poistetaan sellaiset esteet, jotka johtuvat siitä, että jäsenvaltioiden lainsäädännöllä on rajoitettu alueellinen vaikutus. Parlamentti pyrkii perustelemaan tällä sitä, että EY 95 artiklan nojalla voidaan myös ottaa käyttöön uusia rakenteita koko yhteisen tasolla.

93. Parlamentin näkemys, jonka mukaan kansallisen lainsäädännön rajoitetusta alueellisesta vaikutuksesta aiheutuvien esteiden poistaminen yksinomaan jäsenvaltion toimenpiteillä ei määritelmän mukaan ole mahdollista, pitää paikkansa.

94. Selvennykseksi on kuitenkin tässä yhteydessä mainittava, että varmastikaan kyse ei voi olla siitä, että yksittäinen jäsenvaltio voi toteuttaa samansisältöisen ja vaikutuksiltaan

saman lainsäädäntötoimen. Ratkaisevaa on pikemminkin toimivallan jako, mikä vastaa perusajatusta, jonka mukaan lainsäädännön lähentämistä koskeva toimivalta on kilpailuvaa toimivaltaa.

95. Väärinkäsitysten välttämiseksi pitäisi siten pikemminkin puhua tiettyjä asioita³⁴ tai tiettyä alaa³⁵ koskevasta toimivallasta eikä samansisältöisten toimenpiteiden toteuttamisesta. Nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä ei kuitenkaan olisi toimivalta antaa osuuskuntalainsäädännön säännöksiä vaan konkreettisemmin toimivalta ottaa käyttöön yhteisönlaajuinen oikeudellinen muoto osuuskuntalainsäädännön alalla.

96. Parlamentin perusteluun, jonka mukaan uusien rakenteiden käyttöönotto EY 95 artiklan nojalla on mahdollista, kun niillä poistetaan esteitä, jotka johtuvat kansallisen lainsäädännön rajoitetusta alueellisesta vaikutuksesta, on vastattava, että saattaa pitää paikkansa, että myös jäsenvaltioiden lainsäädännön alueellisten rajojen poistaminen EY 95 artiklan nojalla on mahdollista. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että EY 95 artikla käsitäisi myös kaikki oikeudelliset toimenpiteet,

33 - Edellä alaviitteessä 17 mainittu Dashwood, s. 120; alaviitteessä 9 mainittu Deckert/Lilienthal, s. 128; alaviitteessä 17 mainittu Müller-Graff, s. 129; alaviitteessä 12 mainittu Wahlers, s. 453 ja alaviitteessä 22 mainittu Arnulf/Dashwood/Ross/Wyatt, s. 521.

Ks. sitä vastoin komissiossa toimivat tai siellä toimineet kirjoittajat, edellä alaviitteessä 20 mainittu Pipkorn/Bardenhewer-Rating/Taschner, 40 kohta.

34 - Edellä alaviitteessä 17 mainittu Dashwood, s. 120.

35 - Edellä alaviitteessä 9 mainittu Trübe, s. 217, jossa ei kuitenkaan pidetä tätä perustetta lähtökohtaisesti asianmukaisena.

esimerkiksi minkä tahansa sisältöiset asetukset, joilla voidaan poistaa tällaisia rajoja. Tätä ei ole mitenkään selvennetty nimenomaan yhteisönlaajuisten rakenteiden osalta.³⁶ Päinvastoin tällaisten rakenteiden, kuten uusien yhtiöoikeudellisten muotojen, esimerkiksi SCE:n, käyttöönotto merkitsee perusolemukseltaan jonkin uuden käyttöönottoa. Tämä on SCE:istä annetun asetuksen olennainen ominaispiirre. Sillä tavoiteltu päämäärä on toissijainen.

97. Sitä, että tietyt vaikutukset voidaan saavuttaa ainoastaan yhteisönlaajuisten rakenteiden käyttöönotolla, ei tässä yhteydessä käsitellä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että toimenpiteitä, joilla pyritään saavuttamaan tällaiset vaikutukset, voitaisiin toteuttaa EY 95 artiklan nojalla. Tätä oikeudellista perustaa ja samalla sen hyväksyttävyyttä koskevaa kysymystä tulkittaessa ratkaisevaa ei saa olla yksinomaan se, että lainsäädäntötoimella tavoitellaan vain jotakin lainsäädännön lähentämisen päämäärää. Tästä päämäärästä ei voida myöskään päätellä, että sen perusteella automaattisesti mikä tahansa keino eli mikä tahansa toimenpide sen tavoittelemiseksi olisi tämän oikeudellisen perustan nojalla hyväksyttävissä.

98. Korostettakoon tässä yhteydessä vielä kerran, että EY 95 artikla on ainoastaan yksi oikeudellinen perusta lainsäädännön lähen-

tämisen tavoitteiden saavuttamiseksi. Se, että yhteisönlaajuisia rakenteita voidaan ottaa käyttöön vain yhteisön lainsäädännöllä, ei vielä merkitse sitä, että samalla tietty oikeudellinen perusta eli EY 95 artikla tulisi kysymykseen. Tietyt päämäärät, kuten uusien yhteisön oikeuden oikeudellisten muotojen käyttöönotto, voidaan saavuttaa nimenomaan vain EY 308 artiklalla.

C Lopputulos

99. Koska riidanalaista asetusta ei olisi voitu antaa EY 95 artiklan nojalla ja myös muut EY 308 artiklan soveltamisedellytykset täyttyvät, EY 308 artikla on hyväksyttävä oikeudellinen perusta.

VI Ajallisten vaikutusten voimassa pitäminen

100. Koska asetusta ei mielestäni pidä kumota, ei ole tarpeen käsitellä sen ajallisten vaikutusten voimassa pitämistä koskevaa kysymystä.

36 – Ks. tästä edellä alaviitteessä 20 mainittu Pipkorn/Bardenhever-Rating/Taschner, 40 kohta, sekä suoje-luoikeuksien osalta alaviitteessä 20 mainittu Leible, 29 kohta. Toisin edellä alaviitteessä 18 mainittu Herrnfeld, 22 kohta.

VII Oikeudenkäyntikulut

101. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvollinen korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska

parlamentti on hävinnyt asian, se on velvoitettu korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaisesti Espanjan kuningaskunta, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ja komissio vastaavat väliintulijoina omista kuluistaan.

VIII Ratkaisuehdotus

102. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

- 1) hylkää parlamentin kanteen perusteettomana
- 2) velvoittaa parlamentin korvaamaan oikeudenkäyntikulut sekä
- 3) määrää, että Espanjan kuningaskunta, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ja komissio vastaavat omista kuluistaan.